

Kuntoutuksella työkykyä

– ammatillinen kuntoutus antaa mahdollisuuden jatkaa työssä

Työkykyongelmien varhainen havaitseminen ja niihin puuttuminen parantaa mahdollisuuksia jatkaa työelämässä. Usein työkykyongelmiin riittävät työpaikalla oikein mitoitettuja ja kohdennettuja järjestelyjä.

Aina työpaikan omat toimenpiteet eivät riitä. Tällöin on tärkeää arvioida muita työssä jatkamista tukevia keinoja, kuten ammatillista kuntoutusta. Ammatillisen kuntoutuksen tarve tulisi tunnistaa mahdollisimman varhain ja viimeistään silloin, kun työkyvyttömyyden uhka on näköpiirissä lähivuosina.

Kuntoutuksen toimijat

Työeläkevakuuttajilla (työeläkeyhtiöillä ja -laitoksilla) on ensisijainen vastuu työelämässä olevien ammatillisesta kuntoutuksesta (työeläkekuntoutus). Kela järjestää puolestaan ammatillista kuntoutusta niille, joilla ei ole oikeutta työeläkekuntoutukseen.

Tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt vastaavat kuntoutuksesta, jos sen tarve aiheutuu työtapaturmasta, ammattitaudista tai liikennevahingosta. Työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot) tarjoavat työvoimapalveluja kaikille työnhakijoille täydentäen ammatillista kuntoutusta järjestävien tai korvaavien tahojen palveluja.

Terveydenhuolto ja Kela järjestävät ammatillista kuntoutusta tukevaa lääkinällistä kuntoutusta.

Kuntoutustarpeen selvittäminen

Kuntoutuksen oikea ajoitus on tärkeää. Työterveyshuollon ja muun terveydenhuollon tehtävänä on mahdollisimman varhaisessa vaiheessa selvittää asiakkaan kuntoutuksen tarve.

Kela selvittää asiakkaan kuntoutustarvetta viimeistään siinä vaiheessa kun sairauspäivärahopäivien määrä ylittää 60 päivää. Jos asiakas ei ole varsinaisen kuntoutuksen tarpeessa, Kela voi tukea sairauslomalta työhön palaamista osasairauspäivärahan avulla.

Kuntoutus on aina ensisijaista työkyvyttömyyseläkkeeseen nähden. Vielä työkyvyttömyyseläkettä ratkaistaessa selvitetään mahdollisuudet jatkaa työssä kuntoutuksen avulla.

Kysy ja ole aktiivinen

Saat neuvoja ja ohjeita kuntoutusvaihtoehdoista ja kuntoutuksen hakemisesta esimerkiksi:

- työterveyshuollosta
- terveyskeskuksesta
- hoitavalta lääkäriltä
- Kelan toimistosta
- omalta työeläkevakuuttajalta
- työ- ja elinkeinotoimistosta

Työeläkekuntoutus

Kenelle työeläkekuntoutusta?

- hakija on vakiintuneesti työelämässä
- hakija on työkyvytön tai sairaus aiheuttaa lähivuosina todennäköisesti uhkan joutua työkyvyttömyyseläkkeelle
- työkyvyttömyyden uhkaa voidaan siirtää tai estää tarkoituksenmukaisella ammatillisella kuntoutuksella ja
- hakijalla on työskentelystä saatuja ansioita yhteensä vähintään 34 257 euroa (vuoden 2015 taso) hakemusta edeltäneen viiden kalenterivuoden ajalta tai
- työkyvyttömyyseläkkeellä olevan hakijan eläkkeen niin kutsutun tulevan ajan ansiot ovat edellä mainitun rajamäärän suuruiset

Mitä työeläkekuntoutus on?

- neuvontaa ja ohjausta
- työkokeilua omalla työpaikalla tai muussa työssä
- työhönvalmennusta
- ammattitaidon täydentämistä tai ammattiin johtavaa koulutusta
- yrittäjätoiminnan tukemista

Kelan kuntoutus

Kenelle Kelan ammatillista kuntoutusta?

- Niille työkäisille ja nuorille henkilöille, joilla asianmukaisesti todettu sairaus, vika tai vamma on aiheuttanut tai sen arvioidaan aiheuttavan lähivuosina työ- tai opiskelukyvyyn ja ansiomahdollisuuksien olennaisen heikentymisen. Henkilön työ- tai opiskelukyvyyn olennaista heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon kokonaistilanne.
- Hakijan työkykyä voidaan parantaa tarkoituksenmukaisella ammatillisella kuntoutuksella.

Mitä Kelan ammatillinen kuntoutus on?

- kuntoutustarpeen selvittämistä
- kuntoutuksen suunnittelua
- työ- ja koulutuskokeilua
- työhönvalmennusta
- työkykyä ylläpitävää ja parantavaa valmennusta (TYK)

- koulutusta
- tukea elinkeinon tai ammatin harjoittamiseen
- apuvälineitä työstä tai opiskelusta selviytymiseksi

Kela järjestää myös lääkinällistä kuntoutusta

Kela järjestää vaikeavammaisille työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja parantamiseksi sekä avo- että laitostuotoista lääkinällistä kuntoutusta, joka voi olla esimerkiksi fysio-, puhe- tai toimintaterapiaa tai yksilöllisiä tai kurssimuotoisia kuntoutusjaksoja.

Kela järjestää harkinnanvaraista kuntoutusta, joka voi olla

- kuntoutus- tai sopeutumisvalmennuskurssi
- yksilöllinen kuntoutusjakso
- varhaiskuntoutuskurssi (ASLAK)

AURA-kuntoutus korvaa Kelan ASLAK- ja TYK-kuntoutuksen vuoden 2016 alusta. Se on tarkoitettu niille työssä oleville, joiden sairaus vaikuttaa työkykyyn ja työssä selviytymiseen.

Kela järjestää kuntoutuspsykoterapiaa

Kela järjestää 16-67-vuotiaan henkilön työ- tai opiskelukyvyyn tukemiseksi ja parantamiseksi tarkoituksenmukaista kuntoutuspsykoterapiaa, jos diagnosoitu mielenterveyden häiriö uhkaa tämän työ- tai opiskelukykyä.

Kela edistää työhön paluuta osasairauspäivärahan avulla

- Osasairauspäiväraha on tarkoitettu koko-aikatyön mukaisessa työssä palkansaajina tai yrittäjinä toimiville, jotka sairaudestaan huolimatta kykenevät tekemään osaa-aikaista työtä.
- Osasairauspäivärahaa voi saada 120 arkipäivän ajalta.
- Osasairauspäiväraha-ajalla henkilö on työkyvytön, mutta työolosuhteet tunteva lääkäri on arvioinut, että henkilö voi terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta tehdä osittain työtään.
- Osasairauspäivärahan ajalla työajan pitää vähentyä ja olla 40 - 60 % aiemmasta työajasta. Osasairauspäivärahan määrä on puolet sairauspäivärahan määrästä.

Tapaturma- ja liikennevakuutuksen kuntoutus

Tapaturma- ja liikennevakuutusyhtiöt tukevat kuntoutusta, jos sen tarpeen aiheuttaa työtapa- turma, liikennevahinko tai ammattitauti. Ammatillisen kuntoutuksen edellytyksenä on, että vahingoittuneen työ- ja ansiokyky on alentunut tai saattaa myöhemmin alentua korvattavan vahingon vuoksi. Ammatillisena kuntoutuksena tuetaan työ- ja koulutuskokeilua, työhönvalmennusta, uudelleenkoulutusta ja elinkeinotukea. Lisäksi voidaan toteuttaa työpaikkajärjestelyjä. Tarkempi soveltamiskäytännön kuvaus on Vakuutuskuntoutus VKK:n verkkosivuilla.

Työ- ja elinkeinohallinnon palvelut

TE-toimistojen tarjoamat julkiset työvoimapalvelut ovat kaikkien asiakkaiden käytössä. Palvelut ovat harkinnanvaraisia. Kun työnhakijalla on lakisääteinen oikeus ammatilliseen kuntoutukseen, TE-toimiston palvelut täydentävät näitä palveluja.

TE-palveluja ovat:

- työnvälitys
- tieto- ja neuvontapalvelut
- asiantuntija-arvioinnit
- ammatinvalinta- ja uraohjaus
- valmennukset (työnhaku-, ura- ja työhönvalmennus)
- työ- ja koulutuskokeilut
- työvoimakoulutus
- työttömyysetuudella tuettu työnhakijan omaehtoinen opiskelu
- työnantajalle maksettava palkkatuki ja työolosuhteiden järjestelytuki
- yrittäjätoiminnan käynnistämis- ja kehittämispalvelut

Toimeentulo ja kustannusten korvaaminen kuntoutuksen ajalta

- Jos olet kuntoutuksen aikana estynyt tekemästä työtäsi, työeläkevakuuttaja tai Kela maksaa kuntoutuksen ajalta kuntoutusrahaa.
- Kelan kuntoutusraha on yleensä yhtä suuri kuin sairauspäiväraha. Ammatillisen kuntoutuksen ajalta kuntoutusraha maksetaan isompana. Määrä on 75 % vuosityötulon kolmassadasosasta.
- Työeläkevakuuttajien maksama kuntoutusraha on yhtä suuri kuin työkyvyttömyyseläke, jonka kuntoutuja saisi, jos tulisi kuntoutustapahtumahetkellä työkyvyttömäksi, korotettuna 33 prosentilla.
- Tapaturmavakuutusyhtiö maksaa kuntoutuksen ajalta tapaturmaeläkettä tai liikennevakuutusyhtiö ansionmenetykskorvausta

Kaikki kuntoutusta järjestävät tahot maksavat kuntoutuksesta aiheutuneita välttämättömiä ja tarpeellisia kuntoutuskuluja ja lisäksi esimerkiksi matkakorvauksia. Tarkempaa tietoa kuntoutusajan toimeentulosta ja korvauserusteista saa eri toimijoiden verkkosivuilta.

Lisätietoa kuntoutuksesta

Kela

Kela 020 692 205 www.kela.fi/kuntoutus

Työeläkevakuutus

Elo 020 703 50 www.elo.fi
Etera 010 553 300 www.etera.fi
Ilmarinen 010 284 11 www.ilmarinen.fi
Pensions-Alandia (018) 29 000 www.alandiabolagen.com
Varma 010 2440 www.varma.fi
Veritas 010 55 010 www.veritas.fi

Eläkesäätiöt ja -kassat:

Eläkesäätiöyhdistys - ESY (09) 6877 440 www.elakesaatioyhdistys.fi

Keva 020 614 21 www.keva.fi
Maatalousyrittäjien eläkelaitos 029 435 2650 www.mela.fi
Merimieseläkekassa 010 633 990 www.merimieselakekassa.fi

Työeläkevakuuttajat Tela 010 680 6700 www.tela.fi
Työeläke.fi -palvelu www.tyoelake.fi
Eläketurvakeskus 029 411 20 www.etk.fi

Liikenne- ja tapaturmavakuutus

Vakuutus kuntoutus VKK (09) 2312 2000 www.vkk.fi

Työ- ja elinkeinohallinto

TE-toimistojen yhteystiedot ja
lisätietoa TE-palveluista osoitteessa www.te-palvelut.fi

Julkaisijat:

Kela, Viestintä, PL 450, 00101 Helsinki

Työeläkevakuuttajat Tela, Lastenkodinkuja 1, 00180 Helsinki